

С. 102–110. DOI: <https://doi.org/10.28925/2412-124X.2024.13.10> (дата звернення: 06.03.2026).

3. Манчук Н. Врахування екологічних та ергономічних показників при створенні дизайну проекту сучасної дитячої іграшки. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2023. Вип. 2. С. 65–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2023.2.8> (дата звернення: 06.03.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-59>

КОНЦЕПЦІЯ ОНЛАЙН-ГЛОСАРІЯ З МИСТЕЦТВА, ДИЗАЙНУ ТА РЕКЛАМИ

Прищенко С. В.

доктор мистецтвознавства, професор, доктор наук габілітов.

у галузі дизайну,

професор кафедри дизайну

Національний транспортний університет

м. Київ, Україна

Нині в Україні не так багато публікацій, присвячених питанням дидактики кольору. Головною проблемою сучасної дизайн-освіти є відсутність електронних фахових видань з колористики. Збільшується потік науково-технічної інформації, статей та кількість книг, що узагальнюють і систематизують отримані знання про колір, але, на жаль, закордонних авторів, теоретичні і практичні підходи яких, викладені іноземними мовами, не завжди доступні українським викладачам, і тим більше, українським студентам.

Освітній сайт «Академія кольору» було нами задумано як тематичний сайт відкритого доступу [1], що покликаний сприяти більш глибокому вивченню кольору, допомагати студентам-дизайнерам краще розуміти його соціальну роль і принципи ефективного використання. Відтак, використовуючи міждисциплінарність у проектуванні колірних об'єктів різного призначення, на сайті розкрито функціональні, соціокультурні та асоціативно-емоційні аспекти колористичного формоутворення. Теоретичною базою є енциклопедії з мистецтва, словники, публікації з теорії та історії культури, теорії комунікацій, крос-культурних і філософських проблем естетосфери кольору, прикладних аспектів колористики, впливу етномистецьких традицій на розвиток проектної діяльності різних країн.

У нинішньому дискурсі вищої освіти «відкритість» значною мірою асоціюється з відкритим доступом до освітніх ресурсів та відкритими публікаціями, використовуючи можливості, що надаються Інтернетом

та цифровими технологіями. Розглянемо це на прикладі онлайн-глю-сарію з акцентом на колір.

Дизайн-продукт у міжнародному вимірі сьогодні і як об'єкт, і як послуга, виявився надзвичайно затребуваним. На початку ХХІ ст. відбулися кардинальні соціальні зміни, оскільки розвиток функціоналу, матеріалів та технологій спричинив появу ідеї гуманістичного дизайну «товари (послуги) для всіх і кожного». У зв'язку із запровадженням карантину навесні 2020 р. в багатьох країнах кількість дистанційних форм роботи для спеціальності «Дизайн» зростає і далі буде тільки збільшуватися. Освітні технології отримали довгоочікуваний поштовх, тому онлайн-освіта може стати ключовою формою навчання протягом усього життя. Справжні інновації у галузі дизайну трансформують освіту, культуру, економіку. Дизайн є біфункціональним, його об'єкти поєднують художньо-естетичні та утилітарні якості, відтак сутність дизайну полягає не лише в проєктній діяльності, а формує художньо-проєктну культуру. Ми розглядаємо дизайн на стику культур: художньої (мистецтво), інтелектуальної (наука) та технічної. В інформаційному суспільстві вже стало зрозумілим, що освіта – це не інформація, а системно-логічне мислення.

Новою моделлю освіти стає змішана форма навчання. Про повний перехід до дистанційних навчальних курсів в Україні ще кілька років тому говорити було зарано – для цього потрібна величезна кропітка робота зі створення навчально-методичної бази фахових дисциплін, здатність викладачів до проведення відеолекцій і відеоконференцій, вільного володіння комп'ютерними технологіями, а в студентів – висока мотивація та самоорганізація. Однак, нові виклики часу вже диктують необхідність інтенсивних змін щодо навчально-методичної підготовки, – по суті викладачі повинні стати авторами та координаторами власних онлайн-платформ.

На нашу думку, актуальною вимогою оптимізації дизайн-освіти залишаються цифровізація та інтегративний підхід до змістового наповнення навчальних дисциплін. В умовах тотальної цифровізації освітня парадигма повинна бути іншою, оскільки для сучасних студентів нормою є віртуальність, візуальність, швидкість сприйняття інформації, кліповість та здатність швидко перемикаати увагу. Перспективність запропонованого типу навчання безсумнівна – це забезпечення студентів електронними ресурсами, використання ними придбаних знань і навичок для роботи засобами сучасних комп'ютерних технологій, велика допомога при самостійній роботі. Розробляється принципово нове методичне середовище в процесі навчання дизайнерів усіх спеціалізацій, нова форма професійного розвитку. Тепер має сенс всі навчальні процеси зробити гібридними (змішаними): частину онлайн, частину з особистою присутністю – фактично дизайн-освіта буде мати заочну форму навчання з консультаціями та контрольними заходами під час сесій, оскільки

повністю перевести цей фах на дистанційну форму і неможливо, і недоцільно. Вже очевидно, що змішане навчання як поєднання аудиторного та дистанційного стає реальністю вищої освіти.

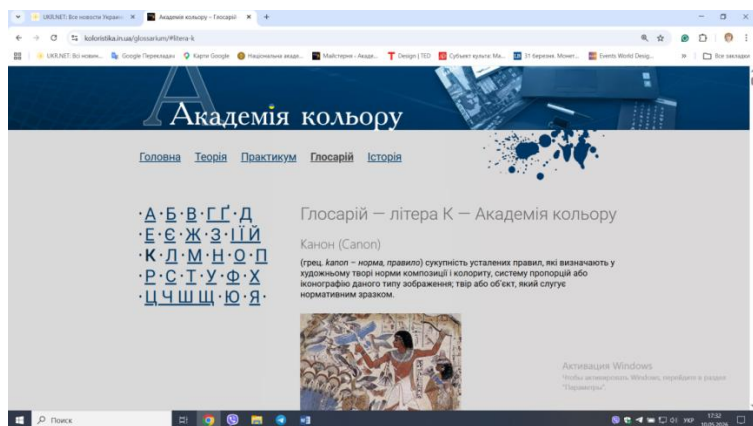
В умовах ковід-карантину та російсько-української війни ще раз було підтверджено корисність даного типу вебресурсу: на сайті студенти мають змогу ознайомитися з творами українського та зарубіжного мистецтва, з прикладами використання кольору у різновидах дизайну, семантикою кольору та національною колористикою в контексті візуальної культури і візуальних комунікацій. Обсяг навчально-методичного забезпечення на паперових носіях виявився нині вкрай недостатнім, оскільки фахові дисципліни для дизайнерів потребують величезного обсягу якісних матеріалів в кольорі, наявність яких все більше стає проблематичною через високу вартість повнокольорового друку.

На початку 2025 р. на базі зазначеного сайту було проведено реконструкцію і редизайн з метою створення повноцінної онлайн-платформи з відомостями про художників, дизайнерів, рекламистів, про музеї та структури, що займаються вивченням кольору, про виставки, цікаві події та новітні дослідження кольору з відповідними лінками на зарубіжні вебресурси.

Не зважаючи на те, що сайт розроблений ще 2006 р., він не містить жодної реклами, існує за рахунок самофінансування, а за результатами проведених моніторингових досліджень на сьогоднішній день виявлено, що це єдиний освітній тематичний сайт з колористики в Україні. Він набуває дедалі більшої відомості відповідно до «Положення про дистанційне навчання», затвердженого наказом МОН України № 466 2013 р. (п. 1.6. – розробка і впровадження вебресурсів навчальних дисциплін/програм). Запропонована методика викладання теорії і практики кольору апробована авторкою протягом 20 років у мистецьких вишах України, забезпечуючи високу ефективність навчання для спеціальності «Дизайн» освітнього рівня «Бакалавр».

Представлений на сайті глосарій є вагомим лексикографічним ресурсом для сучасної дизайн-освіти, авторською редакцією фахових визначень не лише з колористики, а й з основних понять різновидів мистецтва, дизайну і реклами, містить відповідні англomовні визначення та відповідний ілюстративний матеріал. Термінологічний склад суттєво розширено тлумаченнями синергетичних можливостей кольору та семіотичних особливостей візуальної мови дизайну і рекламних комунікацій, основними рисами мистецьких стилів, а також низкою понять із суміжних галузей: естетики, психології, маркетингу, рекламної індустрії, поліграфічних і комп'ютерних технологій. Окрім українського досвіду, предметом аналізу стала й практика формування словників енциклопедичного характеру за кордоном, що дозволило поповнити глосарій інформацією про світові

досягнення в галузі науки, техніки, мистецтва, дизайну та реклами, розкриваючи сутність ustalених і поширених категорій та понять [2].

Рис. 1. Сторінка освітнього сайту «Академія кольору». Глосарій, літера «К» (світлина автора)

Протягом 2025 р. оновлений сайт «Академія кольору» та його мобільна версія пройшли технічне тестування і були готові до використання у навчальному процесі. Отже, результатом педагогічного експерименту став реальний інноваційний продукт у вигляді спочатку тематичного сайту з колористики (2006–2022 рр.), а з 2025 р. – у вигляді онлайн-платформи, яка ще перебуває в стадії наповнення і слугуватиме корисною навчально-методичною базою. Позитивні відгуки студентів і викладачів закладів вищої освіти мистецького спрямування Києва, Івано-Франківська, Дніпра, Львова, Одеси, Полтави, Хмельницького є тому підтвердженням.

Література:

1. Прищенко С. Глосарій. Авторський освітній сайт «Академія кольору». <https://www.koloristika.in.ua/glossarium/> [Дата зверн.: 10.05.2026].
2. Прищенко С. Вебресурс з колористики для сучасної мистецької освіти. Українська академія мистецтва: збірн. наук. праць. Київ : НАОМА, 2023. № 34. С. 152–159.